

Житомирський медичний інститут
Житомирської обласної ради

Кафедра природничих та соціально-гуманітарних дисциплін

Силабус

освітньої компоненти
«Клінічна психологія»

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність: 227 «Фізична терапія, ерготерапія»

Освітньо-професійна програма: «Фізична терапія, ерготерапія»

Вид освітньої компоненти: вибіркова

Мова викладання: державна

Форма викладання: денна

Затверджено на засіданні кафедри
природничих та
соціально-гуманітарних дисциплін
Протокол №1 від «25» серпня 2022 р.
Завідувач кафедри к.п.н., доцент
Круковська І.М.

2022

Загальна інформація про викладача

Назва освітньої компоненти	КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ
Викладач	Боримська Любов Вадимівна, асистент кафедри
Профайл викладача	http://zhim.org.ua/kaf_p_s_g.php
Контактний телефон	0673452755
E-mail:	lubovborimskaya@gmail.com
Сторінка дисципліни	в системі інтранет
Консультації	<i>Консультації: П'ятниця з 14.10 до 14.40 Онлайн комунікація з використанням відео-або аудіотехнологій (ZOOM, Viber, Skype, Telegram, електронна пошта) в робочі дні з 9.30 до 17.30</i>

1. Назва освітньої компоненти «Клінічна психологія»

2. Обсяг освітньої компоненти

Вид заняття	Кількість годин
Лекції	20
Семінарські заняття / практичні / лабораторні	36
Самостійна робота	64

3. Ознаки освітньої компоненти

Рік викладання	Курс (рік навчання)	Семестр	Спеціальність	Кількість кредитів / годин	Кількість змістових модулів	Вид підсумкового контролю	Нормативна/вибіркова
2022	4	2	227 «Фізична терапія, ерготерапія»	4/120	2	ПМК	Вибіркова

4. Передумови вивчення освітньої компоненти

- ґрунтується на попередньо вивчених ОК: «Філософія», «Історія медицини», «Психологія та патопсихологія. Психологія людей з особливими потребами»;
- інтегрується з такими ОК: «Основи педагогіки», «Фізіологія», «Загальна теорія здоров'я та здорового способу життя», «Основи догляду за хворими та інвалідами», «Етика та професійна етика»;
- закладає фундамент для подальшого засвоєння здобувачами знань та умінь з циклу ОК професійної і практичної підготовки бакалавра.

5. Мета й завдання освітньої компоненти

Психологічна допомога в медичній практиці полягає в клініко-психологічному дослідженні та оцінці стану пацієнта, аналізі психологічних аспектів хвороби та в психологічній допомозі із застосуванням сучасних засобів психотерапії, психопрофілактики, психогігієни.

Клінічна психологія вивчає фундаментальні поняття проявів психічної патології, основні патологічні симптоми та синдроми психічних розладів, порушення психіки внаслідок соматичних захворювань, особливості пацієнтів, які страждають на різні розлади та можливості психологічної допомоги в структурі комплексного лікування.

У зв'язку з цим знання клінічної психології, а також деяких напрямків реабілітації в професійній підготовці бакалавра за спеціальністю «Фізична терапія, ерготерапія» мають дуже важливе значення.

У процесі вивчення дисципліни «Клінічна психологія» здобувачі освіти набувають знань, які дають змогу медичному працівникові зрозуміти психологічні особливості хворої людини та організувати процес її психосоціального відновлення.

Мета даної освітньої компоненти — ознайомити слухачів з сучасними теоретичними уявленнями та практичними напрацюваннями відносно розладів психіки та поведінки.

Психологічна допомога в медичній практиці полягає в клініко-психологічному дослідженні та оцінці стану пацієнта, аналізі психологічних аспектів хвороби та в психологічній допомозі із застосуванням сучасних засобів психотерапії, психопрофілактики, психогієни.

Завдання освітньої компоненти – вивчення психологічних особливостей пацієнтів та їх реагування на своє захворювання; оволодіння навичками роботи з психологічними техніками диференціальної діагностики невротичних та психічних розладів; ознайомлення здобувачів освіти із специфікою психотерапії невротичних, пов'язаних зі стресом та соматоформних розладів; розробка заходів з питань збереження психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

Ефективна організація психологічної підготовки майбутніх фахівців сприятиме культивуванню пізнавальної мотивації у питаннях формування професійної компетентності, оволодінню комплексом психологічних знань, умінь і навичок, необхідних для успішного виконання професійних завдань.

6. Компетентності

Згідно з вимогами Стандарту вищої освіти та Освітньо-професійної програми підготовки бакалавра дана ОК забезпечує набуття здобувачами вищої освіти компетентностей.

Загальні:

- Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- Навички міжособистісної взаємодії.
- Здатність працювати в команді.
- Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Спеціальні:

- Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії;
- Здатність допомогти пацієнту/клієнту зрозуміти власні потреби, обговорювати та пояснювати зміст і необхідність виконання програми фізичної терапії та ерготерапії.

7. Результати навчання згідно профілю програми, після вивчення освітньої компоненти

Програмні результати навчання, згідно профілю програми, після вивчення ОК «Клінічна психологія»:

- Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).
- Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.
- Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

8. Методична картка освітньої компоненти

Лекції:

№	Назва тем
1.	Тема 1. Вступ до клінічної психології. Клінічна (медична) психологія як наукова дисципліна.
2.	Тема 2. Концепція психічного здоров'я і хвороби. Норма та патологія, здоров'я та хвороба у клінічній психології.
3.	Тема 3. Методологія та основні методи клініко-психологічного дослідження.
4.	Тема 4. Розлади особистості. Межові розлади особистості. Невротичні розлади.
5.	Тема 5. Психосоматичні розлади.
6.	Тема 6. Стрес. Гострий стресовий розлад та посттравматичний стресовий розлад.
7.	Тема 7. Внутрішня картина хвороби. Психологія хворого та лікувального середовища. Психологія та психотерапія болю.
8.	Тема 8. Спеціальна клінічна психологія.
9.	Тема 9. Вікова клінічна психологія.
10.	Тема 10. Психогігієна та психопрофілактика у клінічній психології.

Практичні заняття:

№	Назва тем
1.	Тема 1. Клінічна психологія як галузь психологічної науки.
2.	Тема 2. Методи дослідження в клінічній (медичній) психології.

3.	Тема 3. Основи клінічної нейропсихології.
4.	Тема 4. Основи психосоматики.
5.	Тема 5. Стрес. ПТСР.
6.	Тема 6. Внутрішня картина хвороби.
7.	Тема 7. Спеціальна клінічна психологія. Основи психологічного впливу в клініці.
8.	Тема 8. Вікова клінічна психологія. Психологічний супровід у клініці.
9.	Тема 9. Підсумковий модульний контроль.

Самостійна робота:

№	Назва тем
1.	Клінічне інтерв'ю як один з методів психологічного обстеження у клініці.
2.	Психологія суїцидальної поведінки.
3.	Клініко – психологічні втручання (інтервенції).
4.	Психологія хворих з дефектами тіла та аномаліями розвитку.
5.	Психологія аномального розвитку: психологічна характеристика дітей при різних формах аномального розвитку.
6.	Види професійного стресу.
7.	Специфічні психосоматичні розлади.
8.	Хвороба як самостійна психотравма.
9.	Психологічний вплив госпіталізації на хворого.
10.	Психологічна адаптація хворого до хвороби.
11.	Механізми психологічного захисту хворого.
12.	Розкрийте поняття копінг – поведінки і її роль в реабілітації хворого..
13.	Ятрогенні попередження.
14.	Принципи організації психологічної допомоги в системі охорони здоров'я.
15.	Розлади пізнавальних та емоційно-вольових процесів особистості: клінічні аспекти.
16.	Поняття делінквентної та адиктивної поведінки.

9. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю ЗВО, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль. Форма контролю: ПМК.

Контроль знань і умінь ЗВО (поточний і підсумковий) з освітньої компоненти «Клінічна психологія» здійснюється згідно з трансферно-накопичувальною системою організації освітнього процесу. Рейтинг ЗВО із засвоєння освітньої компоненти визначається за 100 бальною шкалою. Він складається з рейтингу з освітньої компоненти, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (залік, ПМК) – 40 балів.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в навчально-методичній карті. Розподіл балів між видами занять (лекції, практичні заняття, самостійна робота) можливий шляхом спільного прийняття рішення викладача і здобувачів освіти на першому занятті. Рівень знань оцінюється: «відмінно» – ЗВО дає вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді не менш ніж на 90% запитань, рішення задач та виконання вправ є правильними, демонструє знання матеріалу підручників, посібників, інструкцій, проводить узагальнення і висновки, акуратно оформлює завдання, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність і творчість у виконанні групових завдань; «добре» – ЗВО володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій і розрахунків, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді, був присутній на лекціях, має конспект лекцій чи реферати з основних тем курсу, проявляє активність у виконанні групових завдань; «задовільно» – ЗВО дає правильну відповідь не менше ніж на 60% питань, або на всі запитання дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, які виправляє за допомогою викладача. При цьому враховується наявність конспекту за темою завдань та самостійність, участь у виконанні групових завдань; «незадовільно з можливістю повторного складання» – ЗВО дає правильну відповідь не менше ніж на 35% питань, або на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає грубі помилки, має неповний конспект лекцій, індиферентно або негативно проявляє себе у виконанні групових завдань.

Підсумкова (загальна) оцінка курсу навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове тестування рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання практичних індивідуальних завдань. Підсумкова оцінка виставляється після повного вивчення навчальної дисципліни, яка виводиться як сума проміжних оцінок за змістові модулі. Остаточна оцінка рівня знань складається з рейтингу з навчальної роботи, для оцінювання якої призначається 60 балів, і рейтингу з атестації (ПМК) – 40 балів.

**Розподіл балів, які отримують студенти при вивченні ОК «Клінічна психологія»
Модуль 1**

Поточне тестування та самостійна робота								ІДРС	ПМК	Сума
Модуль 1										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
7	7	7	7	7	7	7	7			
56								4	40	100

Примітка T1, T2 - T8 - теми практичних занять згідно програми, ПМК - підсумковий модульний контроль.

Оцінювання студента відбувається згідно «Положення про організацію освітнього процесу»

Оцінка національна	Оцінка ECTS	Визначення оцінки ECTS	Рейтинг студента, бали
Відмінно	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	90 – 100
Добре	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	82-89
	C	ДОБРЕ - в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	74-81
Задовільно	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	64-73
	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	60-63
Незадовільно	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – потрібно працювати перед тим, як отримати залік (позитивну оцінку)	35-59
	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота	0-34

10. Політика освітньої компоненти

Політика щодо академічної доброчесності.

Політика освітньої компоненти ґрунтується на засадах академічної доброчесності (сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання) та визначається системою вимог, які викладач ставить до здобувача у вивченні освітньої компоненти (недопущення академічного плагіату, списування, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, заборона використання додаткових джерел інформації, інтернет ресурсів без вказівки на джерело, використане під час виконання завдання тощо). З метою запобігання, виявлення та протидії академічного плагіату в наукових та навчальних працях викладачів, науково-педагогічних працівників інституту та здобувачів в закладі розроблено «Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових і навчальних працях працівників та здобувачів Житомирського медичного інституту Житомирської обласної ради». За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування із закладу освіти (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту); позбавлення академічної стипендії.

Політика щодо відвідування.

Політика щодо відвідування усіх форм занять регламентується «Положенням про організацію освітнього процесу у Житомирському медичному інституті ЖОР». Здобувач зобов'язаний виконувати правила внутрішнього розпорядку інституту та відвідувати навчальні заняття згідно з розкладом, дотримуватися етичних норм поведінки. Присутність на занятті є обов'язковим компонентом оцінювання.

Політика щодо перескладання.

Порядок відпрацювання пропущених занять з поважних та без поважних причин ЗВО інституту регламентується «Положенням про порядок відпрацювання здобувача освіти Житомирського медичного інституту Житомирської обласної ради пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять».

Політика щодо дедлайнів.

Здобувач освіти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених вивченням освітньої компоненти визначених для виконання усіх видів робіт.

Політика щодо апеляції.

У випадку конфліктної ситуації під час проведення контрольних заходів або за їх результатами, здобувач освіти має право подати апеляцію згідно з «Положенням про апеляцію результатів контрольних заходів знань здобувачами вищої освіти ЖМІ ЖОР» http://www.zhim.org.ua/images/info/pol_apel_rezult.pdf. Заява подається особисто в день оголошення результатів контрольного заходу начальнику навчально-методичного відділу інституту, реєструється в загальному відділі і передається проректору з навчальної роботи та

розглядається на засіданні апеляційної комісії не пізніше наступного робочого дня після її подання. Здобувач має право бути присутнім на засіданні апеляційної комісії. При письмовому контрольному заході члени апеляційної комісії, керуючись критеріями оцінювання, з даної ОК детально вивчають та аналізують письмові матеріали контрольного заходу. Повторне чи додаткове опитування здобувача апеляційною комісією заборонено. Результати апеляції оголошуються здобувачу відразу після закінчення розгляду його роботи, про що здобувач особисто робить відповідний запис у протоколі засідання апеляційної комісії.

Політика щодо конфліктних ситуацій.

У ЗВО визначено чіткі механізми та процедури врегулювання конфліктних ситуацій, пов'язаних з корупцією, дискримінацією, сексуальними домаганнями та ін. Упроваджено ефективну систему запобігання та виявлення корупції, вживаються заходи, спрямовані на підвищення доброчесності працівників і здобувачів освіти інституту, дотримання правил етичної поведінки, створення додаткових запобіжників вчиненню корупційних дій і пов'язаних із корупцією правопорушень. Рішенням Вченої ради затверджено: Антикорупційну програму <http://www.zhim.org.ua/images/info/antikorruption.pdf> , «Положення про комісію з оцінки корупційних ризиків», http://www.zhim.org.ua/images/info/pol_komisiya_korupcii.pdf , План заходів з виконання антикорупційної програми відповідно до Закону України «Про запобігання корупції» http://www.zhim.org.ua/images/info/plan_zahodiv_korupciya.pdf , яким передбачено проведення інститутом антикорупційних заходів під час здійснення своїх статутних завдань.

Для вирішення питань, пов'язаних із запобіганням будь-яких форм дискримінації, зокрема і за ознаками статі, в інституті діє «Телефон Довіри», (0412-46-19-62) звернувшись по якому, здобувачі освіти мають можливість отримати анонімну, екстрену, безкоштовну, кваліфіковану допомогу. Створена «Скринька довіри», до якої анонімно можуть звертатись здобувачі ЗВО, залишати там свої скарги чи пропозиції. Також у закладі розроблено План заходів щодо попередження мобінгових/булінгових тенденцій у Житомирському медичному інституті ЖОР https://www.zhim.org.ua/images/info/polozh_buling.pdf , «Положення про політику запобігання, попередження та боротьби з сексуальними домаганнями і дискримінацією» http://www.zhim.org.ua/images/info/pol_seks_domag.pdf , працює практичний психолог.

11. Рекомендована література

Базова:

1. Губенко І. Я. Основи загальної і медичної психології, психічного здоров'я та міжособового спілкування: навч. посіб. / І. Я. Губенко, О. С. Карнацька, О. Т. Шевченко. - 2-ге вид., перероб. і доп. - К.: ВСВ "Медицина", 2018. - 312 с.
2. Практикум з психології : психодіагностичні методики для самопізнання /упорядник Періг І.М. – Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. – с. 116
3. Табачніков О. Ю. Клінічна (медична) психологія: підручник / О. Ю. Табачніков, Ц.Б. Абдряхімова, О. О. Копчак. – К.: Книга-плюс, 2020. – 264 с.

Допоміжна:

1. Варій М.Й. Загальна психологія.: підр. /для студентів вищ.навч.закл./ М.Й. Варій -/3-тє вид/.- К.: Центр учбової літератури,2009. – 1007 с.
2. Загальна психологія: практикум / В. В. Волошина [та ін.]. - 4-е вид. - К.: Каравела, 2013. - 280 с.
3. Зелінська Т. М. Амбівалентність особистості: теорія, діагностика і психокорекція: навч. посіб. / Т. М. Зелінська. - К.: "Каравела", 2010. - 256 с.
4. Орбан-Лембрик, Л. Е. Соціальна психологія: навч. посіб. / Л. Е. Орбан-Лембрик. - К.: Академвидав, 2005. - 448 с.
5. Психологія: підручник / за ред. Ю. Л. Трофімова. - 6-е вид. - К.: Либідь, 2008. – 560 с.
6. Столяренко О. Б.Психологія особистості[Електронний ресурс]: навч. посіб. / О. Б. Столяренко. - К.: Центр учбової літератури, 2012. - 280 с.
7. Філоненко М. М. Психологія спілкування. Підручник. — К.: Центр учбової літератури,2008. — 224 с.

Викладач

(підпис)